

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת עקב

"וברך פרי בטןך" (ז, יג)

מעשה שהיה ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דייויס. הוא החזיק ותמך בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה.

כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו. אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון, הבולשביקים הקומניסטים לקחו ממנו את הכל.

הוא הגיע לירושלים בעירום ובחוסר כל, וכך נפטר.

אבל היו לו שני חתנים, גדולי תורה, אחד היה ראשי ישיבת טעלז, והשני הרב של טעלז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

במה זכה אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמובן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה הייתה כאן סיבה נוספת...

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דייויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מלאות בבוץ.

נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרהר לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכסאות המרופדים. רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס אליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח? הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת.

הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע אליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדייויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדייויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

ודייויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רבי'ה, מה עשיתי לך? מה פשעי ומה חטאת שככה הרבי'ה מתנהג כלפני? למה מגיע לי שהרבי'ה מקלקל את הבנות שלי?"

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רונזבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!"

"אסביר לרב'ה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב עוד 10 דקות בזה ובכסף, ביהלומים ובתכשיטים, כל היום אני עסוק עם סוחרים, כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביוזע'ס, הבנות שלי רואות כל זה, חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנותרה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו - זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרב'ה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית.

מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש הישיבה! בשביל לשמור על נקיון השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה! "ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן.

"רב'ה! תן לי את ידך ובא ונכנס דרך הכניסה הראשית, נכנס ונשב בסלון, רצוני שתדרוך בבוץ שלך גליך על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכלית לכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל, כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה."

בזכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דייוס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים.

(יחי ראובן)

"כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (ח, ג)

מעשה שהיה בזמנו של הגאון מוילנא, באדם ירא שמים שבא לגאון ואמר לו שבתו הגיעה לפרקה וצריכה להתחתן, אם יש לרב איזו הצעה טובה, כיון שהגמרא אומרת (פסחים מט.) לעולם ימכור אדם את כל מה

שיש לו וישיא בתו לתלמיד חכם. אמר לו הגאון: יש תלמיד חכם, אבל יש לו מום לא קל בכלל, שהרי הוא עיוור, ואם בתך רוצה לזכות, כדאי לה להתחתן איתו.

כשמע האב את דברי הרב, אמר האב: אני אשאל את פי הנערה והיא תכריע.

ואכן הנערה, ששמעה את הדברים, אמרה אם הגאון מוילנא ממליץ, דעתי מבוטלת כלפי דעתו ואני מוכנה בחפץ לב להתחתן איתו, ואחרי כמה פגישות, כבר עמדו מתחת לחופה.

הגאון, שלא כהרגלו אמר, כיוון שהנערה הסכימה להתחתן איתו, אני אבוא לערוך את החופה והקידושין, אלא שקרה דבר מפתיע מאוד ולפני החופה אמר הרב לחתן העיוור, איך אתה מתכוון להתחתן עמה והרי

אומרת הגמרא (קדושין מא.) אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראה אותה קודם, שמאתגנה עליו ויעבור על "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), על כן אמר הגאון: אני גוזר, שיפתחו עיניך ותוכל לראות אותה!

ופלא פלאות - באותו רגע התרחש הנס לעיני כולם - ופקח את עיניו, והשמחה הייתה כפולה ומכופלת.

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" (ח, י):

מובא בשם המגיד ממזריטש זצ"ל שיש להקפיד בברכת המזון

עוד יותר מבתפילה, לפי שהתפילה מדרבנן, וברכת המזון מדאורייתא!

אבל יתכן שלא כדאי לפרסם דין זה, ומשום מעשה שהיה...

ה"חפץ חיים" זצ"ל ביקש מהאברכים שעסקו במכירת ספריו בעירות ישראל, שבבואם ידרשו ברבים בענין שמירת הלשון, חשיבותה וחומרתה.

הגיע אחד מהם לעיירה שאנשיה אינם בני תורה, קם ודרש: מורי ורבותי, כשרות המטבח היהודי מושרשת ברוך השם, איש אינו חשוד לרכוש בשר שאינו כשר, ומי מדבר על בשר 'דבר אחר'!

"חלילה וחס!" הזדעזעו כולם.

"וכולם מפרידים הפרדה מוחלטת בין בשר וחלב, ומקפידים על שמירת שש שעות מלאות מארוחת הבשר לאכילת מוצרי חלב" - "ודאי!" הנהנו כולם.

"מי הפיל את מגדלי התאומים?" שאל ר' אָשֶׁר אֶת אֶחָד הַחֲבָרִים.

"הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - אָמַר הָאִישׁ - כֹּךְ אֲנִי מֵאַמִּין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה".

"וְזֶה שֶׁכְּשֶׁמִּתְרַגְּזִים עָלֶיךָ בְּבֵית זֶה אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - אֵתָּה לֹא מֵאַמִּין? לְמָה שָׁם אֵתָּה מִתְקַשֶּׁה לְהַאֲמִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא זֶה שֶׁשָּׁלַח אוֹתָם לַעֲצֹבֵן אוֹתָךְ? כִּי זֶה קְרוֹב אֵלֶיךָ מְדִי, זֶה נוֹגֵעַ לָךְ בְּאַגֹּו..."

הָאֵמֶת הִיא, שֶׁכְּשֶׁמִּישֶׁהוּ צוֹעֵק עָלֶיךָ - זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁמְדַבֵּר אֵתָּה. תִּתְחַבֵּר אֵלָיו - וְאֵל תִּנְסָה לְהִגִּיב לְשָׁלִיחַ..."

(נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינָקָא)

בדמעות. טענתה הייתה: "הרי אנחנו רגילים לעבוד את ה' בצינעה, ללמוד ולהתפלל ולקיים מצוות. מה פתאום הבן שלי התקלקל ונהיה מפורסם, ומחלק שיריים?" כשראה האח האדמו"ר עד כמה הדבר מצער את אמנו, הסביר לה:

"כאן באמריקה האנשים צריכים לעבוד. א"א בלי פרנסה... ואז הילדים שלו גם יגדלו ויעבדו בעבודות שונות ויתרחקו לגמרי מה' אידישקייט'. אבל בזה שאני רבי שלהם והם עומדים לצידו, ומשרתם לסייע בידי, בכך שומר אני על החינוך שלהם."

בדברים אלו הצליח להרגיע את האמא...

"כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" (ט, יח)

בקונטרס "האמת והשלום אהבו" הובא משל מרנין ומחנך: אחד מגדולי הדורות הקודמים הלך פעם ברחוב, ולנגד עיניו עברה עגלה רתומה לשני סוסים גדולים וחזקים, ובעגלה ישב לו עגלון זקן שמכה בשוט בסוסים והסוסים מקבלים את המכות בצייטנות ודוהרים אל המקום שאליו העגלון חפץ להגיע.

עצר אותו גדול ושאל: כלל לא מובן מה שקורה פה, הרי כל אחד מהסוסים הללו בכוחו להפוך את העגלון הזה לגל של עצמות ולא די שהסוס מקבל את המכות מידי של העגלון ולא משיב לו העגלון כגמולו, אלא מקבל את המכות בצייטנות ומבצע את הוראות העגלון?

התשובה היא כי הוא סוס! סוס אינו מכיר בכוחות הטמונים בו ולכן אינו משתמש בהם, ובהחלט, אם היה יודע ומכיר בכוחותיו וביכולותיו בוודאי ובוודאי שהיה משתמש בהם.

משל זה אמר הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל על הכתוב "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו" - כידוע השור הוא בהמת עבודה בעלת כוח רב, והוא משמש את

"ובכן", רעם קולו, "דעו לכם: המתנת שש שעות - מנהג הוא, המעוגן בהלכה, איסור בשר עוף בחלב - מדרבנן, בשר חזיר - לאו אחד על כל 'כזית', וכמה 'כזיתים' עלולים לאכול - ובדיבור אחד של לשון הרע, עלולים לעבור על שבעה עשר לאווים מדאורייתא, וחמור עניינה כשלש עבירות החמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים (ערכין טו ע"ב)!"

נדהמו. באמת חידוש, לא ידעו! בצאתו, שמעם מחליפים רשמים: אם שמירת הכשרות

חמורה פחות מלשון הרע, אולי באמת הגזימו בה...

ואם הפסק בברכת המזון הוא כהפסק בתפילה, אולי מותר לענות בתפילה לשיחת טלפון, ולהציץ בה לכותרת בעיתון... אז אולי כדאי שלא ליידע...

(והגדת)

"שמר לך פן תשכח את ה' אלקיך (ח, יא)

סיפר אחד מתלמידיו של ה"מקור ברוך" מסערט ויז'ניץ, כי פעם בעת שבא להתפלל, ראה כי שכח את אבנטו בחדרו, וביקש להתפלל בלעדיו.

הבחין בכך הרב, וכאשר תמה בפניו ושמע ממנו כי שכח לקחתו עמו, הגיב בחריפות: כיצד אפשר לשכוח דבר כזה? והלא נאמר השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך, ומהו ענין השכחה כאן? אלא שכל ענין חגירת האבנט קודם התפילה הוא משום הכנה לעמוד לפני הבורא, כפי שנאמר בעמוס 'הכון לקראת אלקיך ישראל', ואם

שוכחים את האבנט, אזי הוא שכחת הקב"ה.

"ולא תביא תועבה אל ביתך" (ח, כו)

סיפר הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל: יש לי אח באמריקה שהוא מפורסם כ"האדמו"ר מפילדלפיה". כשהוא הוכתר להיות אדמו"ר, הצטערה על כך מאוד האמא שלנו, ובכתה הרבה עד שהכרית שלה הייתה ספוגה

אֶחָד הַחֲבָרִים הִבְחִין פְּעַם שֶׁה' שְׁלוֹם בֵּית' אֶצֶל אֶחָד מִמִּכְרֵיו אֵינוֹ מִן הַמְשַׁפְּרִים... הוּא שֶׁם לֵב שֶׁהָאִישׁ אֵינוֹ מִפְּסִיק לִסְבֹּל מִבְּנֵי בֵּיתוֹ...

"יֵשׁ כָּאֵן הַתְּנַהּגוֹת מְרֻשַּׁעַת מִמֶּשׁ", חָשַׁב לְעַצְמוֹ, "אֲנִי חָיֵב לִסְפֹּר עַל כֶּךָ לִר' אֲשֶׁר, רַק הוּא יוּכַל לִטְפֹּל בְּנוֹשָׂא כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ".

נְחוּשׁ וּמְזַעֵזַע הִגִּיעַ הַחֲבֵר לִר' אֲשֶׁר, אֶךְ רָגַע לִפְנֵי שֶׁהִתְחִיל לִסְפֹּר - הַקְדִּים אוֹתוֹ ר' אֲשֶׁר וְאָמַר: "לְהַפְנוֹת אֵלַיךְ כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ", כָּל רִשְׁעוֹת שְׂאֵתָהּ רוֹאֶה בַּחוּץ - תַּפְנֶה אֶל עַצְמָךְ, תִּבֵּן שָׁמֶן הַשָּׁמַיִם הַפְגִּישׁוּ בִּינִיכֶם כְּדִי לְהִרְאוֹת לָךְ שְׂאִינְךָ יוֹתֵר טוֹב...

✱

ר' אֲשֶׁר הִזִּיהוּ אוֹמֵר: אֵדָם חָשׁ כְּאֲבִים, מָה הוּא עוֹשֶׂה? לֹקֵחַ מִשְׁכָּךְ כְּאֲבִים.

וְאִם זֶה לֹא מִסְפִּיק? הוּא לֹקֵחַ עוֹד כְּדוֹר.

וְאִם זֶה לֹא עוֹבֵר? הוּא כֹּבֵר מִזְמִין תוֹר לְרוֹפֵא.

וּמָה קוֹרֶה אִם גַּם בְּבֵית הַחוֹלִים לֹא מִצְּלִיחִים לַעֲזֹר לוֹ? בְּמַצֵּב כֵּזֶה, הָאֵדָם רוֹאֶה שְׂאִין לוֹ בִּרְרָה - וְהוּא פוֹנֶה בְּזַעֲקָה לַה' שִׁיִּרְחֶם עָלָיו וְיַעֲזֹר לוֹ.

הָאִם לֹא הִזִּיהוּ עֲדִיף - שְׂאֵל ר' אֲשֶׁר - לְזַעַק לַה' כֹּבֵר בְּרָגַע הָרָאשׁוֹן!?

(נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לעי"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד** ב"ר **צבי ליבוביץ** ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

של התקדמות, של שינוי ושל הישגים רוחניים, ואילו ב"אחרית שנה", מגלים ששוב הייתה זו "שנה" רגילה. קצת התקדמות, קצת נסיגה, הצלחות וכישלונות, שנה סתמית.

ויש להבין איזו תועלת מקבלים אנו רעיון זה, מהו המסר שגלום בו.

חידוש גדול מצינו בספר "דעת תבונות" לרמח"ל (אות קלב): כל העולם מתקיים על ידי השפעת שפע תמידית לעולם. אולם מחדש הרמח"ל בקביעה ברורה: "הנה הכוונה באמת בחידוש ההשפעה, לא הייתה לשתתקים, אלא לשתתבטל".

ויש להבין מהי התועלת בכך שהשפעה תרד דווקא עבור ביטולה?

ביאורו של דבר הוא שהשפע היורד לעולם הוא כמו הדלק למכונית, כאשר הדלק נשרף ומתכלה, יש באפשרות המכונית לנסוע למחוז חפצה, שריפת הדלק אינה המטרה, כי אם האמצעי להגיע על ידה למטרה, אם לא יישרף הדלק ויתכלה - אין באפשרות המכונית להגיע ליעדה.

כמו כן העמין ברעיונו הקדוש של בעלה "ישמח משה": בתחילת השנה שואף האדם, מצפה ומייחל שתהיה שנה זו נעלה ומיוחדת, שתוביל לגאולה פרטית וכללית, השאיפה הזו היא המחשבה טובה

שמצטרפת למעשה, היא הדלק שמניע את האדם להתקדם ליעדו.

אמנם אף כי בסוף השנה נוכח הוא שלא עלתה בידו למלא את שאיפתו, אולם בזכותה ומכוחה היה לו הרצון לפעול מה שכן פעל.

וחוץ מזאת, בשמי שמים מחשבתו הטובה מצטרפת למעשה ומזכה אותו בשכר נצחי.

(במחשבה תחילה)

האדם בהובלות ומשאות ובעבודת אדמה, והנה למרבה הפלא האדם, שכוחו רל, רודה בו ומעביד אותו. מדוע אין השור מתמרד? הלא כוחו רב עימו להשיב לבעליו מנה אחת אפיים על הצלפת שוטו ועל רדייתו בו?

אלא, התשובה היא, אין השור מודע לכוחות הקיימים בו, שכן אילו ידע בוודאי היה קם על בעליו!

בזה ביאר את הפסוק: "אדם ביקר" - אדם יש לו נשמה יקרה וגנוזים בו כוחות גדולים למלא את רצונה הזך של נשמתו, "ולא יבין" - והוא אינו מבין ומודע למה שטמון בו, "נמשל כבהמות נדמו" - דומה הוא לבהמה שמושל בה האדם אף שהוא חלש ממנה, והיא אינה מודעת לכוחות שבה.

כשאדם אינו מאמין בכוחותיו ובאפשרויות המרובות שהוענקו לו מן השמים, הוא במצב גרוע ביותר! ואם מכיר בכוחותיו ובאפשרויות המרובות שהוענקו לו אזי הוא בדרך להצלחה!

"מראשית השנה ועד אחרית שנה" (יא, יב)

בשמו של ה"ישמח משה" הובא דיוק בלשון הפסוק: בתחילה נאמר "מראשית ה-שנה", ואילו בסיום נאמר "אחרית שנה", ללא ה' הידיעה. מהו פשר השינוי?

והוא מבאר שרמזו יש בכך: מדי תחילת השנה, אנו מתפללים ומצפים

שזו תהיה ה"שנה" המיוחדת והמקווה - שנה של גאולה וקץ הגלות.

ואילו ב"אחרית שנה" נוכחים אנו לדעת שהייתה זו בסופו של דבר שנה רגילה.

לבד מן הגאולה הכללית, ייתכן שדבריו נסובים גם אודות הגאולה הפרטית של כל אדם. בראשית השנה בטוחים אנו ששנה זו הולכת להיות ה"שנה" עבורנו - שנה

הרבה אנשים רואים את ה'צדיק' כמקור לפתרון הבעיות שלהם, כזה שיחולל מופת - שיסיר מהם את כל הבעיות.

אצל ר' אשר היו הרבה 'מופתים', אבל הוא היה מתלונן: אחרי המאה ועשרים שלי אגיע למעלה, והקדוש ברוך הוא ישאל אותי - אשר, למה דברו ממך? למה לא דברו ממני?

הרבי ספר על יהודי שהתגלגלה בו המחלה הנוראה, והוא בא לספר על כך לר' אשר בפחד.

אמר לו ר' אשר: עזב את הרופאים, במקום ללכת לטפולים - קשר מגבת על הצוואר וה' יעזור!

היהודי קים את הוראתו של ר' אשר, ובתוך כמה שבועות - התרפא לחלוטין.

נרגש ומאשר, הגיע האיש להודות לר' אשר על ה'מופת' הגלוי. גער בו ר' אשר: הזהר לך אם תגיד ש'אשר' עשה לך את המופת! אתה תהיה דומה לאותו אחד שהולך ברחוב ורגע לפני שמשתטח על הרצפה - מצליח לתפס בעמוד מזדמן ולהנצל... והוא, במקום להודות לה' על ההצלה - מתחיל להודות ולשבח את העמוד...

היהודי התבלבל. אם הצדיק לא נמצא כאן כדי לחולל מופתים - לשם מה צריך התקשרות לצדיקים?

אמר ר' אשר: התקשרות לצדיק - זה כדי שיהיה מישחובעולם שיהיה מסוגל לקלף אותך, לפתח אותך - וללמד אותך!

(נקודות של אור - ספינקא)

כתיבה וחימה טובה